

UZASADNIENIE

W pozwie z 18 lipca 2018 r., skierowanym przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ł., A. W. wniosła o uchylenie lub stwierdzenie nieistnienia uchwały o wyborze członków rady nadzorczej pozwanej spółdzielni na walnym zgromadzeniu i ustalenie nieistnienia osoby prawnej jaką jest Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) – ul. (...) w Ł. (pozew – k. 3-7)

Pozwana w odpowiedzi na pozew zakwestionowała powództwo co do zasady i wniosła o jego oddalenie. (odpowiedź na pozew – k. 99-101)

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) z siedzibą przy ul. (...) w Ł. funkcjonuje od 1983 r. Jest wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego pod nr (...). Zgodnie z KRS Spółdzielnia została utworzona na czas nieoznaczony. Od pewnego czasu część członków spółdzielni dąży do jej likwidacji. (niesporne, KRS – k. 43-46, zeznania świadka J. Ż. – e.protokół, k. 328 v., adnotacja 00:03:51)

Począwszy od powstania Spółdzielni, aż do 1996 roku Spółdzielnia przenosiła na swoich członków prawa własności domów jednorodzinnych wraz z prawem użytkowania wieczystego gruntu. Ostatnie takie przeniesienie miało miejsce w kwietniu 1996 roku (akt notarialny, k. 390 – 394).

W dniu 6 czerwca 2018 roku odbyło się walne zgromadzenie członków Spółdzielni mieszkaniowej Rojna, na którym dokonano między innymi wyboru członków Rady Nadzorczej Spółdzielni (protokół Walnego Zgromadzenia, k. 105 – 119).

W wyborach do dziewięcioosobowej Rady Nadzorczej brało udział 10 kandydatów. Paragraf 29 ust. 1 statutu stanowi, że rada nadzorcza składa się z od 5 do 11 członków. Walne zgromadzenie członków spółdzielni z dnia 6 czerwca 2018 roku wybrało 9 osób do pełnienia funkcji członków rady nadzorczej. W jej skład, w chwili podejmowania zaskarżonej uchwały, wchodził m. in. M. P., E. T. i J. N. głosów uzyskała S. G. – 50 i ona nie została wybrana do Rady Nadzorczej. Osoby wybrane uzyskały od 67 do 78 głosów (statut – k. 24-33, protokół Walnego Zgromadzenia, k. 116).

E. T. podczas Walnego Zgromadzenia Członków pozwanej spółdzielni w dniu 6 czerwca 2018 roku zasiadała w Komisji Skrutacyjnej, jednocześnie kandydując do rady nadzorczej i będąc wybraną na to stanowisko odpowiednią większością głosów. (protokół walnego zebrania członków spółdzielni z 6.06.2018 r. – k. 221-235)

W czasie walnego zgromadzenia Komisja Skrutacyjna nie działała w pełnym składzie. Początkowo zostały do niej powołane następujące osoby: K. F., E. T. i A. Z. jako przewodnicząca komisji. W toku zebrania A. Z. źle się poczuła i opuściła walne zgromadzenie. Nie była obecna przy liczeniu głosów w wyborach do rady nadzorczej. Skład Komisji nie został uzupełniony. (zeznania świadka A. Z. – e.protokół, k. 312 v., adnotacja 00:05:27, zeznania świadka K. F. – k. 323)

W toku walnego zgromadzenia nie ustalano, czy wszyscy kandydaci do rady nadzorczej są uprawnionymi, nie odczytano pełnomocnictw. Nie poinformowano E. T., że nie powinna liczyć głosów oddanych na jej kandydaturę. (zeznania świadka A. K. – k. 323 v.-324, zeznania świadka B. Ś. – e.protokół, k. 208, adnotacja 00:04:27, zeznania świadka M. Z. – e. protokół, k. 281, adnotacja 00:33:44)

Członkiem rady nadzorczej zgodnie z § 29 ust. 2 statutu może być tylko członek spółdzielni. (statut – k. 24-33)

M. P. była początkowo członkiem pozwanej spółdzielni od 1983 roku. W czerwcu 2018 roku ww. nie była właścicielem nieruchomości wchodzącej do zasobów pozwanej spółdzielni, była jednak wpisana na listę członków, otrzymała mandat do głosowania na walnym zgromadzeniu członków i została następnie wybrana na członka rady nadzorczej w

dniu 6 czerwca 2018 roku. M. P. ponownie stała się współwłaścicielką nieruchomości z zasobów pozwanej we wrześniu 2018 roku. (zeznania świadka M. P. – e.protokół, k. 438, adnotacja 00:02:03, protokół walnego zgromadzenia członków spółdzielni z 6.06.2018 r. – k. 221-235, odpis księgi wieczystej, k. 265)

Postanowieniem z 19 czerwca 2018 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi oddalił wniosek Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z siedzibą w Ł. o wpis otwarcia likwidacji. (postanowienie – k. 279)

Sąd ustalił opisany stan faktyczny w oparciu o powołane wyżej dowody, uznając je w całości za wiarygodne. Pozostałe dokumenty znajdujące się w aktach sprawy zostały pominięte, jako nie mające znaczenia dla rozstrzygnięcia. Sąd nie uwzględnił również zeznań świadka B. P., albowiem nie wnosiły one żadnych nowych, doniosłych informacji, w oparciu o które można byłoby poczynić ustalenia co istotnych okoliczności sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie częściowo.

Powódka żądała uchylenia lub stwierdzenia nieistnienia uchwały o wyborze członków rady nadzorczej pozwanej spółdzielni na walnym zgromadzeniu i ustalenie nieistnienia osoby prawnej jaką jest Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) – ul. (...) w Ł.. Motywując swoje stanowisko powódka wskazała, że rzeczonemu zebraniu walnego zgromadzenia przewodniczyła M. Z., która utraciła status członka spółdzielni, podobnie jak M. P., która tegoż dnia została powołana do rady nadzorczej. Zdaniem powódki wybór E. T. na członka rady nadzorczej oraz prace komisji skrutacyjnej były obciążone znacznymi wadami proceduralnymi, które stanowiły rażące uchybienia przepisom ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Nadto powódka podniosła, że brak osób, którym by można przypisać status członków spółdzielni uzasadnia brak statusu spółdzielni mieszkaniowej dotychczas funkcjonującej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ł..

W pierwszej kolejności Sąd rozważył żądanie powódki w zakresie ustalenie nieistnienia osoby prawnej jaką jest Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w Ł..

Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Natomiast w świetle art. 113 ustawy Prawo Spółdzielcze z dnia 16 września 1982 r. (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 275) Spółdzielnia przechodzi w stan likwidacji: z upływem okresu, na który, w myśl statutu, spółdzielnię utworzono; wskutek zmniejszenia się liczby członków poniżej wskazanej w statucie lub w ustawie, jeżeli spółdzielnia w terminie jednego roku nie zwiększy liczby członków do wymaganej wielkości; wskutek zgodnych uchwał walnych zgromadzeń zapadłych większością 3/4 głosów na dwóch kolejno po sobie następujących walnych zgromadzeniach, w odstępie co najmniej dwóch tygodni (§ 1). W wypadkach przewidzianych w § 1 zarząd spółdzielni (likwidator) zgłosi do Krajowego Rejestru Sądowego otwarcie likwidacji spółdzielni i zawiadomi o tym właściwy związek rewizyjny. Jeżeli zarząd (likwidator) tego nie uczyni, zgłoszenia dokona związek rewizyjny, w którym spółdzielnia jest zrzeszona (§ 2). Powyższe wskazuje na przyczyny likwidacji spółdzielni. Spółdzielnia co do zasady nie ulega rozwiązaniu, ale z określonych przyczyn następuje jej przejście w stan likwidacji. Likwidacja stanowi natomiast następstwo określonych w ustawie przyczyn. Wystąpienie tych przyczyn powoduje konieczność dokonania złożonego zespołu czynności faktycznych i prawnych, których celem jest doprowadzenie do ustania spółdzielni. Likwidacja spółdzielni ma, co do zasady, charakter obligatoryjny, co oznacza, że poza wyjątkiem w postaci połączenia spółdzielni, stanowi wyłączny sposób zakończenia działalności i utraty przez nią bytu prawnego.

W niniejszej sprawie powódka nie wykazała jakoby zaistniały okoliczności wskazane w art. 113 prawa spółdzielczego. Wprawdzie podejmowano próby otwarcia likwidacji spółdzielni, jednakże nie doszły one ostatecznie do skutku – wniosek o likwidację spółdzielni został prawomocnie oddalony. Nie ulega wątpliwości, że Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w Ł. nadal cieszy się statusem spółdzielni, co wynika z wpisów dokonanych w KRS, a zatem nie ma spełnionych przesłanek ustawowych do podważenia istnienia tejże osoby prawnej. Trzeba podkreślić, że zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. 1997/7710 ze zm.) domniemywa się, że dane wpisane do Rejestru są prawdziwe. Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) powstała zgodnie z prawem, jest wpisana

do KRS i nie zostało przeprowadzona żadne postępowania, które powodowałyby utratę bytu Spółdzielni. Powództwo o ustalenie jej nieistnienia jest tym samym oczywiście bezzasadne.

W dalszej kolejności należy odnieść się do żądania powódki o uchylenie lub stwierdzenie nieistnienia uchwały o wyborze członków rady nadzorczej pozwanej spółdzielni. Nie ulega wątpliwości, że powódce, jako członkowi spółdzielni mieszkaniowej, przysługiwało roszczenie o uchylenie lub stwierdzenie nieistnienia uchwały o wyborze członków rady nadzorczej spółdzielni podjętej na walnym zgromadzeniu.

Prawo spółdzielcze przewiduje trzy odrębne roszczenia dotyczące zaskarżania uchwał podejmowanych przez organy spółdzielni mieszkaniowej. Do roszczeń tych należą stwierdzenie nieistnienia uchwały, stwierdzenie nieważności uchwały oraz uchylenie uchwały walnego zgromadzenia lub uchwały rady spółdzielni (art. 42 prawa spółdzielczego).

W razie podjęcia przez organ spółdzielni uchwały w sposób niezgodny z postanowieniami statutu bądź dobrymi obyczajami lub godząca w interesy spółdzielni albo mająca na celu pokrzywdzenie jej członka można żądać jej uchylenia przez sąd (art. 42 § 3 prawa spółdzielczego). Niezgodność uchwały z postanowieniami statutu może wynikać zarówno z treści uchwały, jak i z wad postępowania prowadzącego do jej wydania. Członek spółdzielni, wytaczając powództwo o uchylenie uchwały może zatem powoływać zarzuty odnoszące się do niezgodności treści uchwały z postanowieniami statutu (materialne) oraz zarzuty wskazujące na wady postępowania (formalne). Warunkiem uchylenia uchwały w sytuacji, gdy przy jej podjęciu doszło do uchybień natury formalnej jest wykazanie, że uchybienia te miały lub mogły mieć wpływ na jej istotną treść.

Gdy przy zwoływaniu walnego zgromadzenia lub podczas jego obradowania wystąpiły takie nieprawidłowości, które wykluczają możliwość przyjęcia usprawiedliwionego zapatrywania, że organ ten był zdolny do powzięcia woli, wtedy przysługuje członkowi powództwo o ustalenie nieistnienia uchwały. Przyjmuje się, że uchwałę uważa się za nieistniejącą w przypadku najpoważniejszych wad, wykluczających wyrażenia oświadczenia woli uprawnionych podmiotów.

W pierwszej kolejności wskazania wymaga, że zaskarżona uchwała została podjęta przez właściwy organ, w przewidzianej prawem formie, z zachowaniem wymaganej większości. Nie ma zatem podstaw do stwierdzenia nieistnienia uchwały o wyborze członków Rady Nadzorczej Spółdzielni.

Zarzuty przedstawiane przez powódkę, a mogące prowadzić do uchylenia uchwały, jako sprzecznej z postanowieniami statutu bądź dobrymi obyczajami lub godząca w interesy spółdzielni, potwierdziły się jedynie w odniesieniu do wyboru na członka Rady Nadzorczej M. P..

Wybrana na Walnym Zgromadzeniu Członków w dniu 6 czerwca 2018 roku rada nadzorcza liczyła 9 członków, a tak ukształtowana rada nadzorcza spełniała wymagania co do swojej liczebności zarówno przewidziane przez statut (§ 29 ust. 1), jak i art. 45 § 1 ustawy z dnia 16 września 1982 roku Prawo spółdzielcze (Dz. U. 2018, poz. 1285, ze zm., dalej jako "Prawo spółdzielcze")

Odnosząc się do zarzutów kierowanych przez powódkę pod adresem konkretnych członków rady nadzorczej biorących udział w uchwaleniu zaskarżonej uchwały, wskazania wymaga co następuje:

E. T. istotnie była członkiem Komisji Skrutacyjnej podczas Walnego Zgromadzenia Członków pozwanej, na którym została wybrana jednocześnie na członka rady nadzorczej - tym samym brała udział w liczeniu głosów oddanych także na nią samą. Powyższe jednak nie stanowi przesłanki negatywnej jej wyboru, ograniczeń w tym względzie nie przewidują bowiem ani przepisy Prawa spółdzielczego, ani ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. 2018, poz. 845, ze zm.), ani wreszcie statutu pozwanej spółdzielni. Powyższe oznacza, że E. T. w dacie podejmowania zaskarżonej uchwały posiadała mandat do sprawowania funkcji członka rady nadzorczej i skutecznie mogła brać udział w głosowaniu.

M. P. natomiast nie była ani w dacie wyboru na członka rady nadzorczej, ani w dacie podejmowania zaskarżonej uchwały, członkiem pozwanej spółdzielni, nie mogła zatem pełnić funkcji członka rady nadzorczej i tym bardziej skutecznie brać udział w głosowaniach. Zgodnie bowiem z art. 3 ust. 3¹ ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 20 lipca 2017 roku o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo spółdzielcze (Dz. U. 2017, poz. 1596) członkiem spółdzielni może być osoba, która nabyła prawo odrębnej własności lokalu. Członkostwo w spółdzielni ustaje z chwilą zbycia prawa odrębnej własności lokalu lub udziału w tym prawie. Wobec braku odmiennego uregulowania i istniejącej luki prawnej, przepisy ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych dotyczące osób, którym przysługuje prawo odrębnej własności lokalu, przez analogię należy stosować odpowiednio także do członków pozwanej spółdzielni mieszkaniowej, którzy z uwagi na specyfikę nieruchomości wchodzących do jej zasobów stali się właścicielami oddzielnych nieruchomości gruntowych - ich sytuacja prawna jest bowiem najbardziej zbliżona. Status członka spółdzielni pozostaje zatem w obecnym stanie prawnym ściśle związany z posiadaniem odpowiedniego tytułu prawnego do nieruchomości wchodzącej do zasobów spółdzielni. W świetle art. 4 ustawy nowelizującej członek spółdzielni, któremu w dniu wejścia w życie tejże ustawy nie przysługiwało spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu albo prawo odrębnej własności lokalu oraz któremu nie przysługuje roszczenie o ustanowienie prawa odrębnej własności lokalu lub roszczenie o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego, tracił z tym dniem (tj. 9 września 2017 roku) członkostwo w spółdzielni. Oznacza to, że niezależnie od tego, czy M. P. utraciła prawo własności nieruchomości wchodzącej do zasobów spółdzielni przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej, czy po tej dacie, to i tak nie posiadając statusu właściciela w czerwcu 2018 roku z mocy prawa nie była członkiem pozwanej spółdzielni, i to bez względu na stan wynikający z ewidencji prowadzonej przez pozwaną oraz fakt rzeczywistego dopuszczenia jej do udziału w Walnym Zgromadzeniu Członków pozwanej w dniu 6 czerwca 2018 roku. W konsekwencji M. P. w świetle § 29 ust. 2 statutu pozwanej i art. 45 § 2 Prawa spółdzielczego nie mogła zostać wybrana do rady nadzorczej, albowiem członkiem rady nadzorczej zgodnie z § 29 ust. 2 statutu może być tylko członek spółdzielni.

Wobec wystąpienia powyższego uchybienia stwierdzić należało, że zaskarżona uchwała w stosunku do M. P. nie może się ostać i winna podlegać uchyleniu.

Co do pozostałych kandydatów, którzy w dniu 6 czerwca 2018 roku wybrani zostali do Rady Nadzorczej, strona powodowa nie powoływała konkretnych zarzutów dotyczących ich personalnie.

Zidentyfikowane uchybienia natury formalnej, w postaci chaosu przy przeprowadzaniu głosowania i niepełnego składu komisji skrutacyjnej, w odniesieniu do pozostałych członków pozostawały bez wpływu na treść podjęcia zaskarżonej uchwały. W szczególności te uchybienia natury formalnej, dotyczące zwłaszcza nieprawidłowości w funkcjonowaniu komisji skrutacyjnej, prowadziłyby do uchylenia zaskarżonej uchwały w przypadku, gdyby wykazano, że miały wpływ na treść podjętej uchwały. Tymczasem zarzuty te nie dotyczą w ogóle nieprawidłowości w liczeniu głosów, a jedynie niedoboru w składzie komisji skrutacyjnej. Strona powodowa nie wykazała, by ta nieprawidłowość miała jakikolwiek wpływ na wynik głosowania, w szczególności, że głosy, mimo niepełnego składu komisji, liczone były nieprawidłowo, w sposób powodujący wypaczenie wyniku głosowania. Podkreślić tu trzeba znaczną różnicę głosów oddanych na kandydatów, którzy zostali wybrani do Rady Nadzorczej, a jedyną kandydatką, która nie osiągnęła potrzebnej liczby głosów. W takiej sytuacji uchybienie formalne, które nie miało, a w zasadzie nawet i nie mogło mieć samo w sobie wpływu na prawidłowość liczenia głosów, nie może być uznane za dostateczną podstawę do uchylenia uchwały.

W stanie rzeczy ustalonym przez sąd, rada nadzorcza pozwanej spółdzielni liczyła w czerwcu 2018 roku 8 osób wybranych zgodnie ze statutem i przepisami ustawy Prawo spółdzielcze oraz o spółdzielniach mieszkaniowych. Rada Nadzorcza licząca mniej członków niż przewidywało głosowanie walnego zgromadzenia członków spółdzielni nie traci przymiotu organu spółdzielni i nie może być traktowana jako organ nieistniejący. Rada nadzorcza - jeżeli liczy co najmniej trzech członków (art. 45 § 1 Prawa spółdzielczego) nadal istnieje, natomiast skuteczność jej działania może być ograniczona ze względu na postanowienia statutu określające warunki i sposób podejmowania uchwał przez ten

organ, w tym zwłaszcza dotyczące quorum (por. wyrok SN z 18 września 2015 r. w sprawie I CSK 737/14, uchwała SN z 17 listopada 1984 r. III PZP 30/87, wyrok SN z 20 lutego 1987 r. I PR 1/87). Oznacza to, że rada nadzorcza w ósmioosobowym składzie (przy pominięciu wadliwie wybranej M. P.) zachowała kompetencje do działania i podejmowania uchwał.

Nie było tym samym podstaw do uchylecia całej uchwały o wyborze członków Rady Nadzorczej Spółdzielni, a uchylono tę uchwałę jedynie w części dotyczącej kandydatki wybranej z oczywistym naruszeniem postanowień statutu pozwanej Spółdzielni.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c., obciążając powódkę, jako przegrywającą sprawę w prawie całości, obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanego, w zakresie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według stawki, obliczonej od obu roszczeń, to jest o uchylenie uchwały spółdzielni i ustalenie nieistnienia spółdzielni (obliczonej według wartości przedmiotu sporu wskazanej w pozwie).